

JÁNOVI JAMNICKÉMU

Bratislava 5. decembra 1945

Milý nepokojný priateľ môj,

veľmi ma dojal Tvoj list menovite po tej stránke, že Ti utkveli v pamäti moje výčitky. Podívaj sa, Jano, ja Ti veľmi dobre rozumiem. Nepovažujem Tvoj útek za zradu. Naopak. Si len sebe verný, keď takto hľadáš a hľadáš, i keď navonok to vyzerá ako prelietanie od kauzy ku kauze, od pokusu k pokusu. Ale pochop veci zo stanoviska potrieb, ktoré musíme rešpektovať a ktorým sa musíme podriaďiť. Ja sám by som často najradšej zutekal k svojim záľubám. Tiež ma zvlášť ľakajú povinnosti, ktoré mi tu prichodí prekonávať. Ale rozumiem jednej veci: musí to byť, život sa musí rozhybať a dnes často zlatými hodinkami musíme vtĺkať kliniec do steny, lebo nemáme kladivo a musíme stranou odsunúť osobné záujmy, ba i možnosti osobného rozvoja len preto, lebo sú tu isté generálne nevyhnutnosti, pre ktoré potrebujeme každého súčasného človeka.

Ak by na Povereníctve bolo išlo len o umiestne-

JUDr. Ján Jamnický (1908—1972), herec, režisér, pedagóg. V r. 1932-45 účinkoval v SND v Bratislave, po oslobodení krátko šéf činohry SND a niekoľko mesiacov aj prednosta referátu umenia PŠO (na starosti mal najmä divadlo). Z Prahy sa vrátil r. 1949, učil na VŠMU a začas pôsobil aj v SND.

Novomeskému napísal 30. XI. z Barrandova o. i.: „... dva mesiace prešli, ale to lúčenie sa s Tebou mi ešte nedalo pokoj... Chcem sa rozhodne očistiť z toho, čo si Ty myslíš o mne; mrzíš ma predovšetkým Ty. Neutekal a nezrádzal som, to je omyl, ...

Najprv — *divadlo*: 17 rokov som robil v ňom a okolo neho. Pripravoval som sa na tieto časy, mal som plány zo života, zo skúseností na vlastnej koži. Čo som vtedy v júni písomne pýtal, boli minimálne zábezpeky, aby sme ho mali *lepšie*... Trúfal som si robiť dobré divadlo... Postoj všetkých, čo sú v popredí nášho života je,

nie pragmatikálne, mal si mi to povedať, bol by som to zariadil. Ale ja si ani nevyčítam, že som o tom nevedel, lebo viem, že by si si bol našiel iný dôvod, keby si nemal tento. Si prosto nespokojná nátura a tak sa len vylietaj, milý môj. Nepochybujem o tom, že pracuješ veľmi mnoho a v oblasti, ktorá Ťa láka a ktorú nepoznáš. Ale ako Ťa poznám a ako poznám pomery vo filmovníctve, ani tam nenájdeš to, čo hľadáš. Unter uns gesagt, Jano môj, Ty nikde nenájdeš to, čo hľadáš a nech Ťa poteší to, že nie si v takej situácii sám. A keď sa raz rozhodneš vrátiť sa, len sa vráť

k Tvojmu
L. Novomeskému

až na málo výnimiek, nie dost uvedomeľý, stále hľadia na kultúru ako na daromnosť.

Teraz — *Poverenictvo*: s chuťou som začal na ňom robiť, mal som okruh práce plný výhľadov a vedel som, čo chcem, čo potrebujeme, viem, čo je dnes nové obdobie, viem. Ale, aby som nebol iba bábikou na hľadanie predpisov, prečo sa to alebo ono „nedá“, „nesmie“, „nemôže“, musel som medzi ostatnými byrokratmi na PŠO byť dost vysokým byrokratom na to, aby som im mohol čeliť interne. A navonok treba prednostovi pre veci umenia tiež pevný stôl; práve tomu, lebo vody umenia a žurnalistiky sú ešte vždy dost mútne. Že som nemohol ostať, stroskotalo hlavne na tom, že ma nebolo možno primerane zaradiť medzi byrokraciou.“ (Hoci mal dvojitú kvalifikáciu — 17 rokov umeleckej praxe a JUDr. — a vysokú zodpovednosť „do istej miery za vývoj umel. života a rozvoja u nás“ — nevedeli ho zaradiť do primeranej stupnice.)

„A tretia zložka, ktorá pôsobila — nie útek ani zrada — je stála vôľa naučiť sa viac a viac, ďalej — 17 rokov som bol zavretý iba v Bratislave, a keď ani divadlo, ani PŠO mi nemohlo bez prosenia dať možnosť rozvoja, musel som si ju za cenu postavenia urobiť sám. Robím teraz 12—14 hodín denne a nesedím v Slavii na nábreží, ako si mi Ty povedal, že idem robiť. Odpusť tento spôsob, ale ak sa máš hnevať na mňa, tak maj aspoň príčinu a nie omyl v názore.

Srdečný pozdrav a všetko najlepšie. Som v Prahe pri filmovaní. Ešte je tu nejasno a podľa toho, ako sa vy-

vinú pracovné podmienky pre tvorbu: — ak budú lepšie, ako bola tá stará džungľa českého filmu, tak budem s pomocou božou robiť; ak horšie, tak sa zase budem uchádzať o Tvoju priazeň, ako si mi pri pamätnej rozlúčke nakoniec predsa len milostivo sľúbil.“

Unter uns gesagt, (nem.) medzi nami povedané.